

Lord Baden-Powell: Pour devenir un homme. Neuchâtel—Paris 1937.
194 l. számos ábrával.

A világ főcserkésze a mozgalom érdekében felette élénk irodalmi tevékenységet is fejtett ki. Első alapvető munkája »Scouting for boys« 1908-ban jelent meg, számos kiadást ért el és több nyelvre lefordították. Az első francia fordítás »Eclaireurs. Un programme d'éducation civique« címmel. 1912-ben jelent meg (384 lap, 165 ábra) Pierre Bovet neves genfi pszichológus és pedagógus tollából. Ez a munka elsősorban az oktatók számára készült és 10 fejezetben tárgyalja a cserkészlet gyakorlatát. Ugyanennél a kiadónál Baden-Powellnek még több munkája jelent meg francia nyelven, köztük a címbeli, amely az emberképzést, az emberré válást szolgálja. Négy tárgyi csoport: Bátor emberek, A test, Az agy, A szellem — keretében a szerző vonzó közvetlenséggel tárja az ifjúság elé jellegzetes élményeit. Kisebb-nagyobb elbeszélések, szórakoztató, buzdító és tanulságos ifjúsági olvasmányok. Az első részben a bátorság régi és új (főleg angolszász) példáit, példányképeit sorakoztatja fel, amelyet könnyű szerrel magyar sorozattal lehetne kiegészíteni; a másodikban a bátorságra, majd az egészséges életmódra való nevelést teszi szóvá és a különböző testgyakorlatokat: mászás, labdarugás, amelyet nem győz magasztalni (közben megemlíti, hogy fiúkorában szinte valamennyi sportnak hódolt, 98—100. l.), úszás (negyedórán belül hogyan lehet úszni megtanulni, 110). Ajánlja a nyitott ablaknál való alvást, legalább 16 éves korig ellenzi a dohányzást a következő találó megjegyzés kíséretében: Nem akad fiú, aki azért kezd dohányozni, mert szereti, hanem inkább azért, hogy társai ne ugrassák és mert azzal felnőtt férfi látszatát igyekszik kelteni. A 125. lapon »Önmagunk ellenőrzése« címmel a nemi ösztön ébredésének néhány jóakaró sort, tanácsot szentel, amelyek azonban, sajnos, a valóságban aligha fognak elegendőknek bizonyulni: Tekintsétek a kísértést, Szent György példájára, sárkányszörnyetegnek, küzdjétek hátran ellene és győzzétek le a 10. parancs értelmében: A cserkész gondolataiban, szavaiban és tetteiben tiszta marad. — »Az agy« címszó alatt kikel a lóversenyfogadások és kártyajáték ellen, útmutatást ad ügyes kézimunkákra, tisztaságra és takarékosagra buzdít. Végül a 4. főfejezetben (A szellem) bevezetőleg közli a cserkész-tízparancsolatot, amelyet egy angol viszonyokra érvényes 11-edikkel egészít ki: »A cserkész nem ostoba«. Majd szóvá teszi az udvariasságot, jókedvet, mosolyt, a népek békéjének érdekében buzdít a cserkészek nemzetközi barátságos érintkezésére és levelezésére.

Külön kell megemlékeznünk Baden-Powell kitűnő rajzbeli készségéről, azokról a csinos, jórészt humoros képecskékről, amelyekkel munkáit díszíti. Erről önmaga így nyilatkozik: »Amikor rajzolni kezdtem, nem vettem leckéket rajztanítótól. Egészen magamtól tanultam, megfigyeltem jó művészek képeit és azokat az ő módjuk szerint igyekeztem lemásolni. Ezzel az eljárással csakhamar sikerült megrögzíteni azt, amit láttam és cserkészkönyveim számára a kis rajzokat elkészíteni.« Ezt az elméleti útmutatást szerzőnk a 159—61. lapon rajzbeli gyakorlatokkal egészíti ki.

Ennek a könyvnek olvasása közben emlékezetünkben önkéntelenül meg-elevenednek egy másik angol szerzőnek rokonirányú munkái, amelyek ifjú-

ságunkban népszerűek és kapósak voltak. Értjük az erkölcsfilozófus *Smiles Samuel* (1812—1904) *Takarékosság, Önsegély, Jellem, Élet és munka, A boldogulás útja* (1903 és 1913) című, a tudást, szorgalmat és akaratot dicsőítő, magyar nyelven is megjelent könyveit. — Pótlólag még megjegyezzük, hogy Baden-Powellnak »*Rovering to success*« c., 1930-ban megjelent munkáját »A boldogulás ösvényein« címmel Harangi László fordította magyarra és a Cserkész-szövetség adta ki (é. n., 1934?, 244 lap, a szerzőnek *Pax Hill* 1930 erre a célra írt külön előszavával). — m —

Frieda Buchholz: Das brauchbare Hilfsschulkind — ein Normalkind. Neue Forschungen zur Erziehungswissenschaft. Bd. I. Hermann Böhlau Nachfolger, Weimar, 1939. 186 lap, 2 tábla.

Frieda Buchholz tanulmánya társadalmi vonatkozásban fontos kérdéssel, nevezetesen a kisegítő-iskolások nevelésének kérdésével foglalkozik. Szembeállítva azzal az általános felfogással, hogy a kisegítő-iskolások gyengeelműek és csak terhet jelentenek a társadalom számára, azt állítja, hogy a gyakorlati kérdések iránti fogékonyság, az erkölcsi és szociális érzék a gondos nevelés hatása alatt éppen úgy kibontakozik ezekben a tanulóknál is, mint a hasonló korú, nyilvános-iskolába járó társaikban, sőt ők a gyakorlati élet kérdéseiről fokozottabb érdeklődést mutatnak. Frieda Buchholz ezeket az állításait 12 tanítványának (7 fiú és 5 leány) sokirányú, aprólékos gonddal végzett vizsgálatával igyekszik igazolni.

A kiválasztott tanulók kora 10 és 12 év között változik. Az osztály 21 növendéke közül választotta ki őket, mindannyian évek óta tanítványai. Jellegzetes kisegítő-iskolai tanulók. A szerző tanítványaival a »Jena-Plan«- módszere szerint, tehát az önálló ismeretszerzésen alapuló tanítási módszer szerint foglalkozik.

A vizsgálatok anyagának és a tanítás módszerének ismertetése után a tanulók képességeiről, egyéniségükről igyekszik hű képet rajzolni, tanulás, játék, rajz és mintázás közben felvett egyéni jegyzőkönyvrészletek, kézírás-elemzés, Binet—Simon-rendszerű értelmi vizsgálatok alapján. A vizsgálatok eredményéből Buchholz azt a következtetést vonja le, hogy a legtöbb tanuló nem szellemi fejletlenség, vagy testi-, illetőleg szellemi rendellenesség miatt kénytelen a kisegítő-iskolát látogatni, hanem egyrészt a szülők anyagi helyzetéből eredő rossz tápláltság és a rossz lakásviszonyok okozta állandó testi és szellemi fáradtság következményeképpen nem tudnak megfelelni a szegénysorsú és kissé nehezebb felfogású tanulók az elemi iskola követelményeinek, másrészt a kötött órarendű iskolák óránként váltakozó sok tantárgya kimeríti és idegessé teszi őket. Általában érthetetlennek tartja, hogy a tanulókat arra kényszerítsék, hogy bizonyos, előre meghatározott órák alatt foglalkozzanak az egyes tantárgyakkal. Buchholznak a kötött órarendű tanítás ellen felhozott érveit csak akkor fogadhatnók el, ha a tanulók a szabadon választott tantárggyal ténylegesen elmélyedve foglalkoznának. Azonban akár a Buchholz, akár a W. Schneider közölte jegyzőkönyveket tekintjük is, azt látjuk, hogy a tanulók nem nagyon mélyednek el a munkájukban. Munkásságuk inkább sokirányú kíváncsiságuk kielégítésében merül ki, semmint a komoly ismeret-